

ولا ينبغي ان يدخل الفم فانه يكسر الاسنان وان ابتلع منه شئ
فربما مثل القول على **الدر** و **اليامو** الحيوان الذي يتولد
فيه اللؤلؤ هو بعض الاصداق وهو دقيق القوام لزج
ينفخ بارادة منه وينضم كذلك ويمشي سرايا ويزدحم على المركب
واختلفوا في تولده في هذا الصدف فمنهم من قال انه يتكون فيه
كما يتكون البيض في الحيوان البياض ذكر ذلك جمع من المحققين
وقيل بل يطلع الى سطح البحر في شرنبيات وشفق الصدف و
تتلف في المطر فينغمد حبات ذكره نضر الجوهرى وكثير من الناس
واقول عند التدقيق لا تضاد بين القولين يجوز ان يكون
تكون اللؤلؤ في صدفه كتكون البيض ويكون فطر شرنبيات

له بمثابة النطفة وقال الكندي ان موضع اللؤلؤ من هذا

المحجر ^{منه} داخل الصدف وما كان منه مما يلي والاذن فهو الجيد

وقالوا ان الحب الكبير انما يتكون في حلقومه ويزداد بالنفا

القشور عليه والدليل على ذلك انه يوجد طبقات والدخلة

منها شبيهة بالمخارجة وكلها تشابه باطن الصدف وله

مغاصة مشهورة في البحر الاخضر ويوجد في مجاذة بين

تلك المغاصير وبين تلك السواحل ومن المغاصي المشهورة

مغاصر اوال بالبحرين ومغاصر دهلك والستين ومغاص

الشرجة باليمن ومغاصر الغلزم بجوار جبل الطور ومغاص

غبت سرنديب ومغاصر سفالة الزنج ومغاصر اسقطره

ومنه تشق

وقد تنفق في بعض المغاصات من الغوص كالحيوان المروزي
التي في مغاص الفلزم ولهذا يدّهن الغواصون عند الغوص
أبدانهم بالمسحوق السائل لأن الهوام البحرية لا تنفّسها ويختلف
التولّو باختلاف المغاصات من جهة ثرية المكان وغذاء ^{الحيوان}
كما تغلب الرضاينة على الدّخلى الفلزمية والدهلكية
والوقت الذي يغاص فيه هو من أوّل نيسان الرومي إلى آخر
شهر أبول وفيها عدا هذه المدة يسافر هذا الحيوان ^{من السواحل}
ويُلقى ويختلف التولّو بالمقدار منه الكبار والصغار و
ما بين ذلك وأعظم ما وجد منه البيضية التي كانت عند
عبد الملك بن مروان فذكر أنها كان وزنها ثلاثة مثاقيل

وكانت مع ذلك حائزة لجميع صفات الحسن مدحرجة نفيسة

وطيبة رايقة وكذلك سميت البشيمة ولم يذكر عنها قيمة لكن

ذكر الأخوان الرازيان أنها شاهدة في خزائن الأمير بمر

الدولة حبة ذات قاعدة وزنها مثقلان وثلاث

وانها قومت بثلاثين ألف دينار ويختلف اللؤلؤ ايضا

من شكله فمنه المدحرج ويعرف بالعبون واذا كثرت ^{سندرات}

وماؤه سمي نخا ومنه المستطيل الزينوني ومنه الغلامي وهو

المستدير القاعدة المحدد الرأس كانه محزوط ومنه الفلكو

المعزط ومنه القونلي واللوزي والتعبري ومنه المضرس

وهو ادونها شكلاً ويختلف اللؤلؤ ايضا من لونه فمنه النقي

الباض

البياض ومنه الرصاص ومنه العاجي وصفته غالبا

في حساب المصن له واذا زاد وطال زمانه اسود

واللؤلؤ سريع التغير لانه حيواني بخلاف الجواهر ^{المعدنية}

فان اعمارنا لا نفى بغير اكثرها ويشق هذا الحب

لانه بن داد بحسن التاليف في انظم حسنا وروفا

ورقيمة وانما يشق بالماس فلذلك لم يستعمل الاطباء

في الادوية الا البكر غير المشقوب والقيمة عن التدر

في القديم النجم اذا كان وزنه مثقالا كانت قيمته

الف دينار واذا كان وزنه ثلثي مثقال كان قيمته

خمسة دینار واذا كان وزنه نصف مثقال كانت

وتعجن بلبن حلب ويطلى به طلياً ثخيناً وتودع جوف

عجين قد عجن بلبن حلب ويخبز في الشور وان كان

رصاصياً نفع في حمى الخراج ثلاثة ايام ثم يغسل بماء

البیض ويحفظ من الريح بالقطن وذكر غيرهما في تبسبب

الفاسد ان يلف في خلد ثقيف مع حبثين شكار وقراط

نوشادر وحبّة بوزق وثلاث حبات قلى مسحوفة

ويغلى في مزفة حديد ثم ترفع المزفة عن النار و

يوضع في ماء بارد ويذلك فيه بملح انذاراً في مسحوف ناعم

ثم يغسل بماء عذب ولا يبعد ان هذا العمل ينزع قشره

الاعلى او بعضه والتجربة خطر القول على **الزمر**

الحفزة نعم أصنافه كلها وافضلها ما كان مشبع الحفزة ذاروق
وشعاع لا يشوبه سواد ولا صفرة ولا نمش ولا حرملية ينزسند
ولا عروق بين ولا فتوت وليس يكاد يخلص عنها ودو
الريحاني الشبيه بورق النلات الرطب ودونه السلق
الشبيه بورق السلق الطري واهل الهند والصين تفضل
الريحاني منه وزغب فيه واهل المغرب يربون لما كان
مشبع الحفزة وان كان قليل الماء وينداد رونقا اذا
دهن بزيت بزر الكتان واذا اترك بدون دهن يذهب
ماؤه ويمتن بالعقيق المحدد فان خدشه فهو من اشباه
الزمرد ومعدنه بسفح جبل فرشده من ارض البجاة

بصعيد مصر الأعلى وأكثر ما يظهر منه خرز مستطيلة ذات
خمسة أسطح ويسمى انقباباً وثقبه يشبه بعكس اللؤلؤ
وظهره زماناً هذا من هذا المعدن وقطع لم يسمع مثلاً
في العظم ما يقارب زنه من ونحو ذلك والمشهور أن
الدهج يكدر الزمرد إذا ماسه ويذهب رونقه وهو
الآن بدون القيمة التي كانت في القديم بخلاف سائر
وما ذلك إلا لكثرة فأن أبا الریحان البیرونی حكى أن
زنه نصف مثقال من المجید منه يساوي ألف دينار
وقيل إن صنفاً منه يعرف بالذبابي لأنه يشبه الذباب
الطاووسية التي تكون في المروج وإن من خاصيته هذا

الأنف الأفاى اذا نظرت شيل عينها وانا الى الآن

فلم ار هذا الأنف ولكنى امحت الرياحى والسلفى

فى هذا الامر فلم يصح ولا تغيرت عين الأفاى وخاصيته الرز

التفع من السهم المشروبة ونفس الأفاى ولذغ العفاب

بوخذ من محيطه شع شعيرت ويجد شاربه فى بدنه

وجعا عظيما واغلا لا فى فوته ثم يفيق وقد انتفع وبوقه

الجذام فى ابندائه ويقطع الاسهال المزمن ونفت الدم

شربا وتغليفا ويقتوى المعدة وينفع الصرع تغليفا

وامساكه فى الفم يقتوى الاسنان والمعدة ويقطع عطش

الماء ويرد حرارة القلب وان علق على فخذ المطلقه اسرعت

الولادة وادمان النظر اليه يحلوا البصر بحجته وطبعه بارد

يا بس القول على الزبرجد هو صنف واحد مستغنى اللوت

شفاف لكنه سريع الانطفاء لو خاوة وتلك معدنه

بالقرب من معدن الزمرد ولكنه مجهول زماننا هذا ومع

ذلك فقيمة الخوفية البنفسج وطبعه حار يا بس ويؤرب

ويؤرب منافع الزمرد ويدفع شر العين

القول على الفبروج معنى اسمه بالفارسية النضر ولذلك

يسمى حجر الغلبة ويسمى ايضا حجر العين لان حامله يدفع

عنه شرها والمشهور عنه انه يدفع الصواعق وهو حجر

ازرق اصلب من اللازورد يجلب من اعمال نيسابور

٨
وكلما كان ارجط فهو اجد والمختار منه ما كان من المعدن

الاف هري والبوسحا في لانه مسبح اللون صفيلا مشرق

ثم اللبني المعروف بشير فام ثم الاسما بخون العيني قال ابو

الرجبان اعظم ما وجد من الفبرونج وزن مائة درهم

ولم يوجد من الخالص منه غير المختلط بشئ غيره الا وزن

خمسة دراهم وبلغت قيمته مائة دينار قال الكندي

وفد كرهه قوم بسبب ثغره بالسخو والغيم والرياح و

مضغير الزوايح الطبية له واذهاب الحام لما انه وامثله

بالزيت وكما انه يموت بالزيت كذلك يجف بالشحم والاية

يحتاج بان يجعل في ايدى القضاة بن قال ابن زهرار الملوك

تقظم هذا الحجر لانه يدفع القتل عن صاحبه ولم يبر في يد

قتيل فقط ولا في يد غريب واذا شرب منه نفع لذئبة
العرب وقال الغافقي انه بارد يابس وقال ^والسيقوري

انه يفتن نوا الحذفة وينفع بثرها وجمع حجب العين المنزوة

ويحلو الغشاوة قال ارسطوطاليس انه ينقص من هيبة

حامله وذكر هرمس انه اذا نفش عليه صورة طاير في فمه

سهكة وجعل في خانم وعخته شئ من خصى الثعلب ويكون

الفر وعطارد في الثور فان حامله يقوى على الجماع ^{وتزداد}

شهوته له وقال ابن ابي الاسفت انه يقوى القلب الا انه

دون الباقوث ووجدت نفلاً عن بعض الاطباء

انه اقوى في تقوية النفس من سائر الاحجار القول على
الباب ورجلب من خزائن الزنج ومن كشمير ومن
نواحى بدخشان وله معدن بيدليس ومعدن
بارميقة ورجلب ايضا من سرديب ومن بلاد افريجة
ومن المغرب الاقصى ومنه ما يلتقط من البوادي
وقتيمة بحسب ما يعمل منه من الآواني وحسن صنعها
ووجد منه قطعة زنتها مائتي رطل بالعراق و
افضلها المستنبط من بطن الارض ويكون ساطع
البياض كثيرا لما يذرى فينا صلبا بحيث يفدح منه
النار ويحدث كثيرا من الجواهر بخلاف الملتقط من ظاهر

الأرض ومن خاصيته أن من علقه عليه لم يبر مناً
يفزعه وراى أحلاً فأحسنه وليس في منه مثقال بلبن
الأنث لا صحاب السل فينضمهم وينفع الرعشة تغليفاً
القول على الحجر ويقال جمست وهو حجر يشبه البيا
البنفسج وأعلاه ما غلبت عليه الوردية ومعدنه
بغزية الصفرا بالبحارز ويوجد مغشاً بياضاً كالثلج
على وجه حمرة ووجد منه قذراً الرطل والأكثر ينفع
وجع المعدة تغليفاً والشرب بانيته يبطل السكر
وقيته رخيصة القول على الدهج هو حجر رخو
شديد الخضرة تلوح فيه زنجارية وفيه خطوط سود

وَقَاتِلْ جَدًّا وَرَبِّمَا شَابَهُ حَمْرَةٌ خَفِيَّةٌ وَمِنْهُ طَاوُسِيٌّ وَمِنْهُ

مَوْشِيٌّ وَمِثْلَانَةٌ صَيْفُوا بِصَفَاءِ الْجَوِّ وَيَكْدِرُ بِكِدْوَرَةٍ

وَمِنْهُ فَرَنْدِيٌّ وَهُوَ أَفْضَلُ أَصْنَافِهِ وَمِنْهُ هِنْدِيٌّ وَمِنْهُ

كِرْدَانِيٌّ وَمِنْهُ مَغْرِبِيٌّ وَالْهِنْدِيُّ شَرِيٌّ أَنْ تَضْرِبَ مِنَ التَّنُونِيَّا

وَيَكُونُ رَحْوًا وَقَدْ أَخْرَجَهُ مِنْ مَعْدِنِهِ ثُمَّ يَزِيدُ

صَلَابَةً وَقَالَ أَرَسْطُو طَالِيسِيَّ أَنْ شَرِبَ مِنْهُ شَارِبُ السِّمِّ

نَفَعَهُ وَإِنْ شَرِبَ مِنْهُ مِنْ غَيْرِ سَمٍّ كَانَ سَمًّا وَقَدْ وَثِقَ

عَامَّةُ النَّاسِ مِنَ الْفَرَنْدِيِّ أَنْهُ يَجْلُو بِإِضْرَافِ الْعَيْنِ جِلْدًا

حَسَنًا الْقَوْلُ عَلَى **الْبَيْشَبِ** وَيُقَالُ لَيْثَمٌ مِنْهُ مَحْلُوبٌ

مِنْ بِلَادِ الْأَنْزَكِ وَالْوَانَةُ أَيْضًا وَاصْفَرُّ وَزَيْتِيٌّ وَهُوَ أَفْضَلُهَا

ومن مسخرج من ناحية حنن من واديين يسمى احدهما فاش

وليسخرج منه ابيض فايق ويسمى الاخر وافاش والمسخرج

منه كدر ورتباخرج منه شئ اسود ولا يوصل الى معدة

وانما السيل يخرج من القطع الكبار للهلك والصغار

للرعية والترك واهل الصبين تتخذ منه مناطق

وحلية للسبوف والسروج حرصا وزعموا انه يدفع

الصواعق وجرب من الاصفر والزيتي انه ينفع وجع

المعدة تغليفا عليها وينفع اوجاع الاحشاء القول

على الفاد زهر ويقال بازهر ومنه معدني و

منه حيواني والمعدني منه ابيض واصفر واخضر وغير

ومسكت

ومنكث وهو افضلها ومعادنه بالهند والصين
والخالص منه اذا اُلقي سحالة ستي في لبن حليب جمده
وبور في الشمس وهو نافع من جميع السموم ومقدار ما يشرب
منه اثنا عشر شعيرة فيخرج السم بالعرق من الجسد واذا وضع
على لسع العزب والزنبور نفع نفعا بتيئا واذا انثر
سحالة على موضع اللسع اجتذبت السم منه وجرت
انه اذا انقش في فم منه صورة عزب والقر في العزب
في احدا وناد الطالع وركب على خام ذهب وطبع به
والقر في العزب على درهمين كندر مصنوع فانه يستفي
من لسع العزب شربا والا الحيوالي من البازهر فانه

ينولد في وارب بعض الايايل بارض شنكاره من جبال

شيراز كما ينولد حجر البقرة في واربها واكثرها لوطي الشكل

لون بين الحفزة والغبرة وبز اك طبقات بعضها فوق

بعض في المسق من هذا الحيوان حتى يبلغ رتبة البلوطنة

منه عشرة مثايل مع خفته وهو جوهر شريف يقاوم

سائر السموم شربا اذا شرب منه من دانق الى نصف

درهم يستحل على المسق بالماء الفزاح وسحالة الخالص

بيضا ووربا مثيل الى حمرة خضبة والمغشوش منه

سحالة مثيل الى حفزة او صفرة واذا تقدم السنان

باستعماله على سبيل الاحشياط وشرب منه في اربعين

يوما متوالية

بوماً مثلاً لبيذ كل يوم وزن دانق لمريضته ما برد على يده
من التسموم وينفع المجدوهين نفعا بليغا و يحلويها من
العين والكلف والتمشجلاء و حيا و يجد مغد
الدواب واسر بها سريرا الفول على الحزن نوت
و يقال خنثو قال ابو الریحان البروني هو حيوان
يقال انه يؤخذ من جهة ثور يكون في نواحي بلاد
الترك بارض خرخيز وقيل بلد من جهة طابر عظيم لسيفظ
في بعض تلك الجزاير وهو مرغوب فيه عند الترك
و اهل العرب بن عمون انه يعرف اذا قرب من طعام
مسموم قال الاخوان الرازي بان خبثه المعقرب التضارب

من الصخرة الى الحفرة ثم المشي ثم القنارب الى الكهنة

وكان في القديم ما كان وزنه مائة درهم فقيمه من

مائة دينار الى مائة وخمسين دينار وجرب من رخان

بحوره انه ينفع البواسير نفعا بليغا وليكن هذا اخر

هذا الكلام في هذا الكتاب وانشرت على ذكر هذه

الجواهر لانهما النفيسة التي ندرها الملوك والاكابر

وتحلى بها العواني ومنافعها جليدة ولما اطلت به

القول بكيفية تولدها لعدم الفائدة في ذلك ولا

ذكرت ما يلحق بها مثل المرحان والتشيع ونحوها لنزول

رتبها عن هذه الجواهر النفيسة وقد ان ختم الكتاب

بهدية

بحمد الله تعالى والصلوة على نبيه محمد سيد المرسلين

وآله وصحبه الطاهرين وحسبنا الله ونعم الوكيل

ارجوان موب غنائكون ارجوان فرست که در او بسیار باشد و در هر

ارسطوطاليس معناه في اللغة اليونانية الكاملة الفاضل و ارسطو مخففة

بجوان

وهو تلميذ افلاطون بن له المعلم الاول لانه يفتح العلم والحكمة و وضع علم

المنطق و خالف اسناده افلاطون و ابطال الشايع و كان اسناد الاسكندر و وزير

في اقد الاسكندر بر ايه الارض الماس جوهر جوهر لا يكون في الارضية عند مسيل المياه

بالهند و ينتقب به الجواهر و يقطع و ينقش و اطلق ان الهزة و اللام فيه اصلتين كالنحاس

وليس يورثه فان كان كبر فبانه الهزة وان كانا للتقريب فبانه الميم ولذا اوردها ب هبل

في حرف الميم و از خواص الماس انت كه بغير شكل مثلث شكله نيزد اخر موب مزج

في ميه انبل التزنج لغو في المازيه فله طار يا بس انت نيه و لحمه بار و رطب في الاولى و

لما منه بار و يا بس في انتا نيه و هو كمض التدرج في البزركه ان ان النفس و قال الاقرانه

المراد بامنه ما ذه ان ربح بالعصر قال التزمير ربح لا بد فل يتب نيه المازيه و لهذا ضرب

التبريد عليه وآله المثل المؤمن الذي يقرأ القرآن بالارزجة لان تبريدان يهرب
 من قلب المؤمن الذي يقرأ القرآن فان سب ضرب المثل به ينفذ ما به الفواكه اذا انزل
 قشر الارزج في الحمر صار حامضاً سريعاً وحقنه بزيل البرق اذا اكتمل دواءه حافضه يقيع
 الحمر من الشباب اذا اجزت بالكبريت **ب** ينفع مروب بنفشه وهو من جلده
 الانوار ودر على مزجها اسماً بخون والابيض اجوده الاول وينفع كل ينفع من ظلم العين وحكته
 ودموعها البندق بالضم في رسي الجوز والجلوز بالكسر قبل هو اللوز الجبل صاب جامع كويم
 بندق است وورق نون زموده كم جلوزه است والجلوزه اربعة رواقين وقيل درهمان
 قال الامله الجوزة حبه من حبوب التصوير الكبار بورق مروب بوره هوئى يتكون مثل الملح
 في شطوط الانهار والمياه اجوده الارزج الحنفى الايض حار في افر درجة آت منه
 بابس اول آت ثلثه اثرية منه نصف درهم الباد زهر الحبوب اول الما بر الابل يولع
 بكل آتيا يطلبها حيث وجد او رتباً سنة فسيل وموعها الى نوزتين كتى ما يوزع بينه يذل
 الاصبغ فيها فنجده تلك الدموع والصفير كالتشع بنجد زباق لسم الحيات وموابا وزهر الحبوب
 وقيل يوجد في راس الوعل بحبال شبا نكاره حار بابس اثرية منه لصنع القلب وقوة
 الاعضاء وانق ولفخ السم اثره شغيرات والابل الهمة في الهمة المفتوحة والمكورة
 وهو انه كرمه الادغال فارسيه كوزن وراكا وزن ينز كويند ووعلى رانيس الجبل

الادوية بالوزن باطن الكبد ومرضان البشيرة مع ادم وادوات دهن ادم الطمام بالسم من اذا اخطط ومنه الادام والادوم كوام البير مع الشراق في راسها كند كوام

كويند

۱۰۰

[illegible]

مت مثل رکها در معادن عقیق یافت میشود جمست سنگ است که در جی زود دیده
 طبعه بهم میرسد و سفید و سرخ و آسمانی می باشد و بهترین او سرخ ارغوانی است که شفاف باشد
 و رسوم کرم و خشک خاتم ادبست نوس و قفسه حاجت و محبوبان نزد خلق مؤثر و در زیر
 سرکه اشتن باعث دیدن صوابها و شوشه جود بالغ و آتشید و موازنه و یک زمین
 و بعضی گویند موازنه و یک آسمان و بعضی گویند موازنه زمین و آسمان د
الدرب بالقم و در هیچ در در الدانق یعنی انون و کمره و سوله نیار و الدرهم به
 الدرهم نصف مثقال و غره و میل سته و وانیق دهج یا توینک کنافه المذهب و غ
القراج بجم الاول و فتح الهاء و کسر التون سنگ بزرگ است که بیارسی و هفت زنک گویند
 و آن دروغ است که آن و زنک و بهتر زنکی است و از جمله زیانهاست اگر دریا
 سخن کنند و قدر با سر که بکناریند و بر فو با لند آنرا زایل کند و سودمند بود سعد
 و کرم است در رتبه چهارم خشک است در دویم و موصل و قرا متی نه آن یک
 بالماء و جعل علی وجه المرات حن چفت نان نلوتن المرات فهو و الا فهو حلو
نافع لباض العين مع اللؤلؤ و التونیا الهندی کسبا علی التوبه و بهترین دهج
 بز و بزه است که زنک بهارت از او است و بعد از او کسی مایل بهر و بعد از آن
 زرد و زبون زرد آن کسی مایل بهار است آنچه سبیده او زرد باشد طبعه

آینه خورشید و آینه الحسن بن علی بن احمد

زور و بصمت و تشديد آراء و التذال المعجزة. فإختر مختلف الكثرة يجلب منه بمار التودان
مايل الى الحارة والسياسة وقيل بار ويا بى الشربة منه درهم قال صاحب التبيان ان الزجر جد
وهو موبد والتدريس منهم كلام الكف والتعريض انما يلب من جنس واحد قال سعد الملة والتدريس
من حاشية الكف والزور بالتذال المعجزة. ومنهم باقى الحروف وعن الازمهر فنى ان الزجر هو غير
الزجر هو يوفى ذلك الجود يوفى وقال نصير الملة والتدريس ما مختلفان في الكيفية الزور
من الجواه وان الزجر هو من الثعبان ينفع من السم القاتل ومنه نهش الهوام والنظر اليه
في فتح الكلام

یخرج الکلال عن البصر الثعبان اکمل للحيّة العظيمة جمع ثوبين وهو اصوله الثنينة والثنية
اعظم الحيات فارسية اژدها منش بالفتح بهندان پیشی کز بدن منه باب فتح وکزیدن مار
ومنه کذکت **س** التوبیت بالفتح هو دمن التوبون قال جالینوس کل ما کان من الادوية

يعتبر من غیر التوبون فانه يهرز زيت لطريق الاستفارة **س** السحالة بالهم

ما يقطع الذئب والقطر بالفتح من السحلي وهو السحلي بالمبدوء وقيل السحلي كبرادة

لفظ وعمر **ش** الشب قال الازهر ان الشب لباب الموحدة هو الجواهر التي

انبتت في الارض بدین به مثل الزاج وقد صحفه بعض نقال الشبث والشبث بجوز

شبح بن سربشبه وثوق کوبند سنگ است سیاه و برآق وزود شکن و در او بوم سرد

و در بوم فشک و اکمل محرق معنواله با عمل به جل را صره و نفوذت چشم بنیت

نافع و پیوسته در او نگاه کردن مانع نزول آب و معنوی با صره شبح و نگاه

داشتن آن جهت رفع چشم بد و تعلیق او بر سر رافع در سرد و معز سیرز

مصلح ش آب بخیر و چون سطور رفیع بپزد بر صلیقه آن سوره لم یکن نوشته

صاحب لغزه پیوسته در آن نخل کند و در غیر آن نگاه نکند در آن روز

لغزه او رفع شود و از عیبات نژده اند و نگاه داشتن قطره او که بگذر یکیشند

باشد جهت رفع وزن و در حین آن نموده است **س** الصبغ و الصبغة

ص

نان هنرش جمع اصابع واصبغة وصباغ وقد يطلق ويراد به الحمة والقنوة وصبح

بالفتح رنك كروان من باب **نفرط** طسوج كزوج ودوجه وبعض كويند ووجو و

ط

صدف محركة هو حيوان يتولد في جوف الدرة واللؤلؤ جمع اصداف واحدة صدف

تأريسه كوش ما براد يا بس قور التشف كذب السلا الطعام ويكن الوجه المفصل

والنفس اذا ضمته واذا سخن نخل قطع ارجاف وكل يوم اكل الانسان والبهمن ويزيل

الحوز وينشف الدم ويقطع لغث الدم وينفع زرع العين وعلظ الاجفان واذا

طلب به موضع الثواتر ايدنا الجفن بعد شق مع التنبت و **ع** الورق القوارب من

ع

الترايب والورق التواكن مر الاوردة و **ع** مصفر كقنفذ كل كاجره حارة فابن

باعتدال ان سخن وطلب بالخل على القوبا اذ مبالغة **العشتر** بعض الاول وتشديد

غ

التشيع المعجزة شجرة اعراية له اوراق بيوتية يغسل بها الش ظله **ع** الغتب بالكر

جيزر كبروزايد وكبروز نيابه والغتب في الزيادة فوق ذلك يقال ز زغباً نزد

حبتاً ويتق غتب الرجل اذا جاء زائراً بعد ثلثة ايام وقال الحسن في كل اسبوع ومنه

الحديث اعنوا في عيادة المريض لا تعودوه في كل يوم لما يجد منه ثقل العواد والحمر

القصو اوية يمر غباً لانها تنوب يوماً ويوماً واذا اطلق الاطباء الغتب ارادوا

بها الدبارة جمع اغناب و الغنم بالفتح الماء الكثير وجر بمعنى الترسيعين بوشيدان

جيزرارة

فلی بالکراشنی را اگر در برانزم بگویند و بحسل بادوش بضم کنند و بر موصوعی که غروب کند و بزم
طلا کنند احوال در دس کن شود و آهکت بادوش و غسل نیز همین عمل کنند و بزم است

ل

البغی بالفتح هو السی المحلله فی شرا فیل منه الوضحة لانی لطم دم و منه قاع البحر یعنی **ل**
لو لو فیه اربع لغات قریشیه فی السبع لؤلؤ بهزین و لؤلؤ بغیر همز و بهز اوله و اوله ثانیه و عکس

ن

و هو جود سینه لینه بعضی الاصداف من ماء المطر و هو بمنزله المنزله اترم معنیه فی البحر و البرد

بوزق و بعوض القلب الباه جد و اثریه منه دانقان **ن** التور بالفتح شکوفه جمع انوار

التنمش بالتشکیر هر قطعه سودا ادا می همره مسدوره کدشت ابله در تها وضعت خریصیر

کالتف و حد و نهان الاکثر یکون فی الوجه و التنمش مکبر المیم لغت منه قال السیخ فاما الی عمره

یکون نمش و اما الی التواد یکون برش **و** التنزف بالفتح کثره بریان الدم منه

موضع الجراحه او من غیره بق نزف الدم نزفاً ارسل منه دم کثیر حتر صنف **و**

و

الورد بالفتح هو ندر کل شجرة و زمر کل غنیه ثم خص به هذا الورد الالمر و هو کتب القور

و عذرة دراهم من طریه سیهل عذرة جالی من البلم و القصواء **و** الوسخ محرکه البقع الغلیظ

ی

و دس کور اتخل هو الموم الاسود **ی** یا قوت مود و هو جرشفت امر و ازرق و ابیض

واصن و کتلی اجوده الاله اترانی معنیه و نیلانه بار و بایس اثریه منه قریاط قال السیخ هو

فی تزج الغلبه من دمه الترم عظیم و هو فی التزج کبد اذا اخذ فی الفم بوزق و امن منه الوباء

و ازانه

واذا نفع على الحرمه ازاد حسناً وكرهه فان كانت فيه نكته شد به الحرة وادخلت ان رابط
 في المحرمان نكته كانت فيه نكته سوداء نفخ سوادها والاصغر منه اقل صبراً على الترتيب من الامور اما
 الكلى فلا صبر له على النار قال الرازي من عظم آؤنقده منه اورثه هابة في عين الناس وكل

قصه عوائق انما هو من كبر النفاذ است كبر في دون فمرده

اعلم ان الدرجه بالتشخيص فان سببها يجمع رجب
 بالتشخيص فان الدواء في الدرجه الاولى
 واد الاطباق في ان الدواء في الدرجه الثانية انما ينجاون عنه
 هو ان يؤثر في هواء البدن وفي الدرجه الثالثة انما ينجاون عنها وكونه في
 ويؤثر في رطوبته وفي الثالثه انما ينجاون عنه ويؤثر في اللحم والاعضاء
 في التشحم وفي الرابعه انما ينجاون عنه ويؤثر في اللحم والاعضاء
 الاصلية ويسينوي على الطبيعة

بسم الله الرحمن الرحيم وفيه ثقبتي

بدانكده این چند کلمه است در بیان چهارده چیز بزرگ و هیجانی

که از کتاب بحر الجواهر نقل شده افنون و باد زهر و بیتد
و جند بیدستر و حجر المقاتیس و سقمونیا و سقمفور

و عقیق و عنبر و کافور و کهربا و لاجورد

و مومیا و یا قوت **افنون** بالفح قال الشيخ هو

عصاة الخشخاش الاسود وشمسه قال الفرشتی لبس کایطق انه عصا

الخشخاش الاسود بل هو صمغ ذلك النوع من الخشخاش وینخذ بان بشرط

ساق ذلك الخشخاش بالقرب من الخشخاش مئیه فینج منه هذا الصمغ قال

الشیخ باد یا بس فی الرابعة و بیل یا بس فی الثالثة قال بولس انه احد

القوم الفتالة التي یقتل بالبرد قال السید الشریف فی شرح المواقف

ان الافیون مع وادنه یبرد بزیاداً عظیماً فینخذل انه بارد فینفض به

ما ذکرناه من ان قاع المرارة هو الحرارة لکنه ینخذل فاسد کابینه الفاضی

بقوله فربما کان ذلك التبرید لان الافیون یجاریه وشیخه یبسط الروح

و یلته

فنون

فيجلله ايضا اذ من شأن الحرارة أحداث الميل المصعد والتحليل واذا
 اذا انحلت بعض من الروح الحامل للحرارة الغريزية وانسبط بعضه الباق
 حتى يتخلو من كثر الروح فيحصل بالعرض من اللافيتون تبريد لانه لما
 زال المسخن عاد اجزاء البدن المقتضية للبرودة فيباعها الى
 تبريده فهذا التبريد ليس فعلا لللافيتون ^{بل} بل هو ^{بارد} بارد
 فغل من اخوانه اللافيتون بجوارته ما كان ^{له} فلا ^{يقتض}
 اصلا اقول هذا القول مخالف بمهورا حكما ^{والتي ان}
 اسخن الطعوم الحارقة ثم المارة ثم الملوحة ليست كلية لانهم ^{صنوا} صنوا
 بان الكافور مع شدة برودته مردود وكذا الشاهنج وبعض
 الفيتا والخيار واجابوا بان غلبة البرد على المراتب ^{التي} كيب الحامل
 من اجزاء مختلفة الطعوم ^{فيها} والعارض اوردت ذلك والسيد الشريف
 اعترف بذلك في شرح المواضع ايضا قال صاحب الحاوي قليلا ينفع ^{ويؤم}
 وكثيره يقتل الشربة منه مقدار عدة سنة ولا ين داد على الفين
 الا من يعيناد مشربه قال صاحب التلخيص الشربة الفائلة منه درهما

وقيل مشغال مصلحة الزعفران في القضاء والمعاجين والمجند ^{سفن}
في المعاجين محذر مسكن للوجع طلاء وشرابا يحفظ للفرع و
يسكن وجع الاذن اذا حلت في دهن الورد وقطرة الاذن حاراً و
وجع العين مع لبن الفاطمة ويدفع السحج ويسكن السعال المزمن
ويحبس الاسهال واعلم ان كل ادوية مركبة فيها الالفون فانه
لا يستعمل بعد سنة استشهاده ولا يستعمل قبل ذلك وكذا اما فيه البنج
واللفاح **بادزهر** اسم فارسي معناه مقاوم السموم يحفظ
قوة الروح واسم البادزهر وان كان عاماً لكل دواء دافع لضرر
السموم فقد يخص بحرف بحرف الحية وهو حجر يوجد في الحية كذا في
المنهاج قال الشيخ اسم البادزهر بالمفردات الواقعة عن الطبيعة اولى
واسم التزيان بالمصنوعات فيقال البادزهر تزيان طبيعي والتزيان
بادزهر صناعي ويشبه ان يكون الثبات من المطبوخا حتى باسم التزيان
والمعدنيات باسم البادزهر ويشبه ان لا يكون بينهما فرق كثير قال
الاطي البادزهر هو ما يدفع غائلة السموم بالطبيعة والتزيان ما يدفع
غائلتها

غائلتها بالتصاغة فالزبايق مركب والفاد زهر مفرد الباد زهر الحيوان
قال الاميرى لا يكل بولغ باكل الحيات يطلبها حيث وجدها ورتبا لسعته
فيسيل دموعها الى نقرتين تحت محاجر عينية يدخل الاصبع فيها فيحمد
تلك الدموع وتصير كالسمع **يُخَذُّ** شربا فالسم الحيات وهو الباد زهر
الحيوان **وقيل** يوجد في كرش الوعل مجبال شبا نكاره حار يا بس الشربة
منه لصنف القلب وقوة الاعضاء دانت ولدغ السموم اثنا
عشر متغيرا **البسد** بالكسر والتشديد في المنهاج هو اصل
المرجان وقال ابن هبل يقال انه اصل المرجان وليس صحيح وهو شديد
التشبه من اسود ومنه ابيض ومنه احمر بارد في الاولى يا بس في
الثانية نافع من نفث الدم ونزفه **ويصلح** من ذوسنطار با
ويحبس الدم ويجل الاسنان ويجلب من بزاز بحية وهي شجرة تثبت
في البر ذات فروع واعصان واصول تشعب بعضها عن بعض و
البسد اصلها والاسود منه ثقال **يحمد** **بيد** **سشر** هو خضيه
حيوان في البحر وله قشر رقيق ينكسر بادي من **سشر** قال الاميرى هو حيوان

كهيئة الكلب ليس ككلب الماء ويسمى القندور ولا يوجد الا في بلاد
 الفجاء وما يليها ويسمى السَّمُور ايضا وله اربع خصيات اثنتان
 ظاهرة اثنتان باطنيتان ومن شأنه انه اذا رأى الصياد بن
 اخذ الجند بيد ستر وهو الموجود في حضية البازن تين هرب فاذا
 جد وان في طلبه فطعمها بفيه ورعى بها اليهم اذا لا حاجة لهم لآبها واذا
 قطعها الظاهر ثمان ابرز الباطنيتين وعوض عنها قال صاحب الجامع
 ما يوقن ان هذا الحيوان اذا طرد وطلب يقلع حضيابه او يطرحهما ^{نقص} ^{طرد}
 لانه محال ان نقل اليها وذلك انها لا صفة مثل الخنزير وينبغي ان
 يشق الجلد الذي عليها وان يخرج الحصى مع الحجاب الذي يحوى رطوبة
 شبيهة بالعسل ويحفظ ويسقى منها قال الشيخ ينفع الضم البارد
 ولا شئ ينفع للربح في الاذن منه يؤخذ منه عدسة يذاب بدهن
 ناردين ويقطر منها فانرا وينفع ربح الشرى واذا حلت في الادها
 النافعة من الحدد واسترخاء الاعضاء والفجاء والتفري من البارد
 نفع من هذه العلل منفعه عظيمة واذا شرب كان ثريا فالسَّمُور

الباردة كلها حيوانية ونباتية لاسيما الانيون واذا اطلت به موضع
 لسع العنكبوت نفعه يخرج المشيمة والحجبين الميت واذا وضع في الاطبل
 ادر البول ويجوده نافع من الرعشة والقابح والحذر والتسنان
 والصداع البارد حار في اخواته الثالثة يا بس في الثانية والمأخوذ
 منه الى نصف درهم فارسية آتش بچکان وشند زقري والا غير منه
 ستم فانك من يومه وتبل بعد يوم وكذلك اذا كان مع وكلن الاسود
 المنزلة منه وان تخلص من الهلاك من شربه حدث به برسام **حجر**
المنشا طيسر سنك آهن ربا وهو الحجر الذي يجذب بالحديد بالقوة
 النوعية ان لم يمنع منه مانع كما اذا مسح بالثوم فانه لا يجذب حديد
 والحيلة في ان يجذب اذا صار كلن ان يغسل بالخل ليزول عنه ما
 التصق به من الثوم او ملغى في دم الثيسر والقنات وان امسكه
 المرأة التي تلد في يدها اليسرى ولدت بسرعة وامساكه في اليد
 يسكن وجع البدن والرجلين والتشنج اليابس حار يا بس واذا
 احسب في البطن خبث الحديد ينسقي بالشراب فيجذبه ويسقطه عند

ويزيد على ذلك في درهمين
 ويزيد على ذلك في درهمين
 ويزيد على ذلك في درهمين

الزنج **سمه نو نيا** في نذهب الاسماء هو بفتح السين وسكون الفاء
وضم الميم وكسر التون مقصورة وفي المزمز بفتح السين وتخفيف الباء
والمدة وهي المجمودة في التفويم بقى هولبن حشيشة يشبه اللبلاب حار
يا بس في الثالثة وفي المنهاج وقد قيل انه صمغ حار يا بس في الثالثة وقبل
في الثانية قال الشيخ وحرارته اكثر من بيبه مضربا لمعدة والكبد والقلب
ويصلح بالانيسون او بالورد والمصطكي ويليته بدهن اللوز بعد الشئ
ويشوي في جوف ثفاحه او سفرجلة مقفورة مطلية بالعجين او بسحق
بماء السفرجل ويا بارج فيفرام صالحة ايضا وينبغي ان يكون المصلح ربعة
وان اريد ان يصنعف عليه جعل ثلثة والثربة منه دائن الى نصف درهم
اجوده الانطاكي لاذرق المنفوك السريح الاخلاص وهو يستعمل الصغرا
الصغرا من افاصل البدن وان خلطه بالثريد وشرابا بلبن حلبي على
الزيت اخرج الدود صغارها وكبارها وهذا عجيب في ذلك تجرب
وينفع الصداع المزمن اذا طلى به على الرأس مع خل وحمز ودمن وورد
ينفع طلاوة اللبث والبرص والكلف ويجلد الحزاز اذا طلى به مع لعسل

وينفع من لسع العقرب طلاء وشرباً والتشربة الفائلة منه ودهان
 فان شرب منه اكثر مما ينبغي فيداوى بالدوخ وسويق التفاح وروية
 السفرجل وروية السماق والرويباس وقد يستعمل في الحميات وفي
 الاطفال وغيرهم متى احتاجوا الى اخراج الخلط الصفواوى قال بعض
 الحكماء ولا يزال في سحفه لئلا يلصق بجل المعدة فيضرها وان علق
 على امرأة في جلد فرس لم يجبل ما دام عليها وان سحق بالماء وطللى به
 الاحليل وجامع له غبيل وان حملته اذرا الحيز ونشلا الجنين
 وان خلط بحب النيل وسحق والغى على التماس المذاب يتبعه قال
 الايلاني ومضرة السموم نيا انه يسهل الشهوة ويسحق البدن
 فاذا سقى بسكنجبين سفرجلي يبطل كلا المضرتين وصاحب البرقان
 يشربه في ماء الجبن **سفنقر** ورل ماهى وهو دابة على
 خلفه القصب يعاد من نيل مصر ويقاؤه من نسل التمساح اذا وضع
 بيضة في الرمل ومقد عليه حتى يصير فراخاً فخره ان ذهب معه في الماء
 صار تمساحاً وان بقي في البر صار سفنقراً حاراً والثالثة بالبرق الاولى

موزة من جمل كبركول وموئل وان كعبين وموئل

والشربة منه درهم قال لا يمرى هو نوعان هندی ومصرى ومنه
ما يتولد ببحر القلزم وبلا والحبشة وهو يغذى بالسمن في الماء وفي
البر بالقطاد ومن عجيب امره انه اذا عض الشاننا وسبغ الانسان
الى الماء واغسل منه ما التسفثور وان سبغ التسفثور الى الماء
ما الانسان وبينه وبين الحية عداوة حتر اذا اظفر احد ما بضم
فعله ولا ينثى زجان وللذكر ذكران كالصناب والمختار من هذا
الحبوان الذكر فانه افضل وابلغ في النفع والمنسوب اليه من اول البأ
فيا ساء وتجربة بل يكاد ان يكون هو المخصوص بذلك والمختار من اعضائه
ما يلي ذنبه من ظهره فهو ابلغ نفعا والفرق بينه وبين الورد ان التسفثور
يادى الى الشطوط النيل وما قرب منها والورد يادى في البراري ^{رأى مثل الصب}
وما سر طبا التسفثور الين وانعم وطبا الورد اخشن واصلب
والاجودان بعباد في الربيع **عقنبون** مودون من تخم به سكن رؤيته
عند الحضام وانقطع منه الدم من اى عضو كان ونخانه جميع اصنافه
نذهب حضا الاسنا وعودتها يثبت متحركها **عنبر** هو نبع عين
في البحر

في البحر وتبيلانه ويدا البحر وقيل روث الدابة وتبيل نبات في نهر البحر
 وتبيلانه يحصل من عسل النحل ببلا الهند وهذا القول قريب
 حار في الثانية يا بس في الاولى مزج ملطف مغو للمعدة والقلب
 والحواس وجوه كل روح محلل للرياح الغليظة في الامعاء شربا وضادا
 ولو اكل منه ثلاثة ايام كل يوم منه دائق سكن وجع المعدة ولو عثق
 هذا جرب والعنبر التي هو الذي لا يمزج به شيء آخر **كافور**
 صمغ بثرة وهو اصناف كثيرة بار ويا بس في الثالثة يسرع الشيب
 ويمنع الاورام الحارة ومع النحل الرعاف وينفع الصداع الحار في
 الحميات ويسهر ويفوت حواس المحورين وينفع من الفلج شديدا
 اذا حل في الماء ورد ومبضمض به ويقطع الباه ويولد حصاة
 الكلى والمثانة ويبغل الخلف الصراوية شربا مع الدوغ البقر
 تبيل اذا اردت جودة الكافور وخلوصه فصنع في خبز حار فان ندى
 فهو خالص والا فلا **كندر** بالفتح قال بعض المحققين انه رطوبية
 يعطر من ورق الليم وهو شجر المنفلد المكي كالعسل فينعقد ويوجد

انما
 كندر
 هو
 صمغ
 شجر
 كندر
 وهو
 صمغ
 شجر
 كندر
 وهو
 صمغ
 شجر
 كندر

في داخله اذا كسر شيء من الذباب والحجارة والشبن ومخوذ ذلك
 ما يفتق ان يكون عند موضع سيلان تلك الرطوبة وغلط من قال
 انه صمغ بخره يقال لها الجوز التوتى قال الشيخ حاربا بس في الثانية
 في التفريق انه حاربا بس في الثانية فابيض وخصوصا الدم من اتي موضع
 كان وينفع الزجر والخلفه ويقوى المعدة والقلب وينفع البرقان
 تغليفة وان علق على الحامل وكذا الكهكب **اللازور** بالزاء
 الخالصة وهو قريب لا زور بالزاء الغليظة وهو مريب لا جورد
 وهو بدخشي وبشبا بوري اجوده البدخشي وهو حيران وفي حار
 في الثانية يا بس في الثالثة والمعمول منه المغسول لا بطريق ^{التفريق}
 قال الاشرافى وغسله ان يدق في هاون ويسحق سحقا بليغا ويصبت
 فيه الماء ويحرك ويراق ما يعالوه واذا رست جفت وفعله ذلك
 وان حتى يصيفو بصير كالمهبات وكذلك يفعل بادوية العين
 وهو من الادوية القلبية مفرح يقوى القلب وينفع الماء ليخوليا و
 التوب والوحشة والوهم والحزن والشهر ويرى البرص طلاء
 ومع هذا

ومع الخل واكثر شربته الى درهم ومجسن اشفار العين وكيسر حلا
الموميا معروف وهو معدني وقبورى اجوده المعدني
اسود اللون من ولاية دارا بورد يصلى الكسر والوهن والخلع و
يسكن الالوجاع الحادة منها مخصوصة وهو جرب في ذلك يترشح
في عين فيه في كل سنة فربما من ثلاثين مثقال الى ستين بحسب
ثقل المطر وكثرته وهو عزى الوجود جدا يفتخر به ملوك العجم كما يفتخر ملوك
الروم بالطين المنحوم وملوك الصين بالترابند وملوك الهند
بالهليلج وله انواع اخر يوجد مواضع كثيرة بفارس وصناع
اليمن وسائر النواحي لكن ليس لها هذا الشرف والخاصية التي للدارا بورد
والقبورى يوجد بمصر وهو خلط كانت يطلع به مونا هم في لازما
الساعة فيحفظ اجسادهم بها لئلا يتغير وهو ايضا عزى الوجود جرب فيها
ذكرى قال الشيخ في الادوية القلبية الموميا حار في الثانية بابس كما
اقل في الاولى قال جالينوس هو حقيق الجبال الشربة منه ربع مثقال وقيل
اربع شبات وقيل شعير واحد وهو وجد في زمان فرديون

يا موش معروف وهو حجر شفاف احمر وازرق وابيض واصفر وكله

اجوده الاحمر الرابى معنديل ونيلانة بارود بابس الشربة منه نيراط

قال الشيخ هو في نفع القلب ومقاومة السموم عظيم وهو في التفرغ بحدة

اذا اخذ في الفم يفتح وامن من الوباء واذا نفع على الاحمر منه ازداد

حسنا وحمرة فان كانت فيه نكته شديدة الحمة واذا دخل النار انبسط

في البحر وان كانت فيه نكته سوداء ينقص سوادها والاصفر منه انك

صبرا على النار من الاحمر واذا الكلى فلا صبر له على النار قال الرازي

من حتم او تغلد منه اورثه هابة في عين الناس وسهل قضاء

حواجة تدفع الزاع من كنبه في شهر صفر المظفر

بقلم مالكه الفقير الى رحمة ربه الغني حسين

بن عيسى غفر الله عنها بجهد له

فایده در شناختن اینون خالص **افیون** از جهت کثرت استعمال و امتیاج مردم بآن نمیشد
 بسیار این بافت می شود که آنرا مغشوش می سازند تا اندک از آن را بقیمت بسیار فروشنند اما افیون
 خالص خوب آنست که کینف و دین بیزر هم نشسته و پوچ و بدوزن نباشد و بوی آن خواب آورده
 و طعم آن بسیار تلخ بود و در آب کرم و آساک بگذارد و بعد از کداختن اجزای آن نرم و هموار باشد
 و آنرا راند و خشن نباشد که آن علامت غش است زیرا که غش جوهر عزیمت و مخالطت نام
 و آنرا نمیزد و دیگر باید که در آب نشاید بگذارد و دیگر باید که بعد از کداختن زود
 منفذ شود و هرگاه پراغ بدارد روشن شود و شعله اش تیره نباشد و چون منطفی سازد بوش قوی باشد
صاحب مناج گوید که آنرا بشیامامی و صمغ و عصا حسن بری غش میکنند مخلوط بشیامامی
 و امیشا هرگاه در آب بگذارد بوش ضعیف شد و بامش آن خشن بود و مخلوط بصمغ قوی تر
 ضعیف و رنگش صاف و برآورد و مخلوط بعصا حسن زین شد بلکه پوچ و سبک بود
 و آنچه بآرد عیس و مثل آن مغشوش سازند باین صفت می باشد و آنچه بر و صبر
 مغشوش می سازند اگر چه در کمال تلخی بود اما مغیر آنچه آنست دیگر علامات
 خالص آنست که هرگاه در کمال تلخی شود مانند موم و دیگر آنکه بکیرند قندی
 اینها در آب می کشند اگر ثقلی باشد مغشوش و الا خالص بود دیگر باید جای کداختن

منکسر میشود و نکش سعید باطل باشد که حریف با و بگوید که در طعم آن قبضه باشد
 و علامتی که در میان و متعارف است آنست که نرم آن را بد و انکشت بهام و سبابه بالند یا
 با انکشت سبابه بر کف دست بالند اگر مانند روغن در دست پهن شود و فسیله نشود و
 چسبیده بطرز عسل و خوش باشد خالد بن سید مدت بغای اینون قریب
 به پنجاه سال است اما قوت آن ریشه ریشه ضعیف میشود تا بالکلیه باطل شود و از
 این جهت است که ترکیب اینون دار قوتشان مدتی ^{بماند} البیج مرتب بنزد و مسکو
 و میل مسبت در فقه و فشره و بزره و انما قال الکوخی لوشرب البیج لانه یمزج بالماء
 اولاصطلاح الاطباء والمبج الذی یخیا طعماً فیه البیج و قبل یشر المبنجین بطول العمر
 قال الشیخ هو سم یحیط العقل و یطلل الذکر و یحدث جنونا و حناً فا قول و اذ الشیخ
 بالبیج الذی ذکره فی القانو هو بیت یارد یا بشر الثالثه فارسیها هرنان لا ورق
 الفبت الذی هو طار و الشریه منه درهم لغاح بالضم قال مولانا نفیس هو
 نمره البیروج و قال الاشراف هو ورق فی التفریم هو نمره البیروج البری و بیروج
 که یعقوب اصل اللغاح البری الاتیل هو الذی کون الاو قال فارسیه کوزن
 و برا کوزن نیز گویند و قرینه مصمت بخلاف سایر الحیوانا فانها مجوفه

وُجَانُ فِي التَّقْوِيمِ هَوْنَات بَحْرِي بَيْنَ النَّبَاتِ وَالْبَحْرِ الْبَحْرِي وَوُجَانٌ وَفَعْدٌ وَبَا مِيرِد
وَرَسِيْمَانَهَا بَرَات بِنْدَنْدُ وَكَشْتَنْدَا بَرَايْدُ وَوَرَقْتِ بَرَايْدَن سَبَزِ رَنَكْسْت وَچُون
بَا دِبرِ او مِيخُورِد وَآفْتَابِ مِي نَا بَدِ سَرخِ مِي كُورِد وَوَرْدِ او هَايِ حِشْتَمِ بَكَارِ بَرِنْد
فَوْتِ بَصْرِد هَدْنَه بَرَانِ النَّاطِعِ نَه تَزِيْرَا مِ كَامَرِ بَرُوْنِ نَامِدِ بَعْنِي كَامِ وَوَرْدِ وَخَوَاصِشْ
وَمَقْصِدِ وَمَطْلَبِ يَاشَدُ وَوُجَانِ وَانِيْزِ كُوْبِنْدُ . حِوَالَةُ كَهْ جَنْدِ ازْوِيْ بَهْرِ سِدِ دِرَانَهَارِ
عَظِيْمِ بِيْشْتَرِ بَا وَازْ سَكِ كُوْچِكْتَرِ وَمُوِيْ دِ سَرخِ مَابِلِ لَسِيَا وَدِرْ خَاوِجِ آبِ تَعْيِشْتُوْمَنِيْ كَنْدِ
وَقِيَاسِ تَفَاضُلِ آْنِ مِي كَنْدِ كَهْ حَضِيَّةُ آْنِ بَعْظَمِ جَنْدِ بَاشَنْدِ وَحَقِيْرِيْ نَازَهْ اَنْزَامِلَا حَظْلَه
مُنُوْدَه كَهْ حُصِيَا قَطْعِ مَنُوْدَه بُوْدِ اَصْلَابِيْ وَلَوْنِ نَدَاشْتِ بَعْدَازِ جُوْشَا بِنْدَنِ او دِرْ آبِ
خَاكْسْتَرِيْ وَوَرْدَه كُورْدَنِ بَدِ وَدَكَا بَعْدَازِ مَدَّةِ صَاحِبِ لَوْنِ وَبُوِيْ شَدَه دِرْ اِيْنِ
كِهْ او دِرْ اَنْوَاعِ اَنْحَالِه هَسْتِ مَشْكِيْ تَنِيْشْتِ وَآْنِ جِيْوَا غَيْرِ سَكِ اِيْنِيْ مِي كُورِيْ وَبَهْرِيْنِ اَوْسَرِ
وَبَعْدَازِ اَنْ زَرْدِ او سِتِ وَسِيَا هِ او اَنْدِ سَمُوْمِ قَانْدِه هَسْتِ كُنْهْ . نَا رَدِيْنِ سَنَبِلِ رُوِيْ
وَدَهْنَه عَظِيْمِ التَّنْفِغِ لِلتَّنْفِغِ . وَالْفَرَاقُ بَيْنَتِ هَدْبِ الْعَيْنِ اِذَا جُعِلَتْ فِي الْاَكْحَالِ وَ
التَّنْفِغِ بِالْكَسْرِ هُوَ وَجْهُ فِي مَفَاصِلِ مَقْدَمِ الْعَدَمِ لَاسِيْمَا الْاِبْهَامِ وَآشَامِيْدَن
جَنْدِ بَقْدَرِيْ كِهْ ثَرِيَا قِ مَنُوْرَدَه بَاشَنْدِ رَاغِ سَمِيْتِ اِيْنُوْنِ وَچُونِ بَا مَسَاوِيْ وَافِيْنُوْنِ

بما هو فيه من الباطل
لما هو فيه من الباطل
بما هو فيه من الباطل

بشئ سميت او زایل کند و مغز و رین و مصلح شربت بنفشه و قدر شربت فایکند
البرسام فی الیناسج بالکسر و المذهب بالغیغ قال التبع بحیب هو ورم یروض للنجاسات الذی بین
الکبد و المعدة قال نفیس الملة و الدین انه قد خالف جمهور القوم فی تعریف هذا المرض
فانهم انفقوا علی انه ورم فی الحجاب المحاجر نفسه و هو المعترض الذی بین القلب و المعدة
واما الحجاب الحایل الذی بین المعدة و الکبد فاما یقل به احد من الفضلاء غیر الطبری و
جرح الحیة هو جرح یوجد فی راسها فی عظم بندته صغیرة و حنجره ینفخ للملد و غلبتها و یقطع نزول ^{الدم}
و عسر البول و یطول الفکر و ان علق فی رقبته المردوع زال عنه . جرح المنقناطیس ازانشا
عنان و حوایج هندی خیزد بهترین او لاجوردی صاف و زبون آن سیاه و از خواص وی
آنست که چون زحل در سنبله باشد و او را با کلاب شسته سرمه شربتیب داده اکحال نماید
و قریح در میزان بوده از آهن نیز سرمه شربتیب داده دیگرى از او اکحال نماید
و شخص مکحول بمقناطیس مدت مدید نظر در شخص مکحول بآهن کند باعث
محبت مغرط ثانی باؤل کو دد که مانوقی آن متصور نیست کنه . اللبلاب بالغیغ
عشقه لبیل منه لبن و العشفة محرکه کباهی که بر درخت پیچید و آنرا خشک کند
ایجاد بکسر الهزة هو اسم لاسهل المصلح و نقیضه الدواء الالهی و قلما یتمون
کل مهمل

كل مسهل ووالتي اذا كان اسهاله بالخواص والقوى التي جعلها الله تعالى فيه وهو قول
مسهل مركب في القديم والغرض منه شقبة التواس والدماغ ايارج العيق المشتم
معنى العيق المراتناغ والمشم الذي فيه شتم المختلط واعلم ان الابرار حتمها عقدا لا ستمال
ان يحل في آفة الانبياء ر حب التبل حبا سودا غير مدق وروبو له الفرم الهندي
نافع من البرص والبهق الابيض مسهل للاخلاق الغليظة والسيور آفة والبلم والتدبير
وحب النوع مكرب مفت قال الاطباء الشربة منه دانت ووضف الى نصف درهم وحرب
الشربة منه من مثقال الى مثقالين والاجود ان لا يشرب مفردا ويصلح بدهن اللوز و
الاهليج بطي الاسهال يكثر الى اربعة وعشرين مأ وجلط مع الاهليج للاصلاح ^{السفونا} و
لخرج من البدن بمرارة ومع التزبد يكون اقوى اسهالا حاريا يسر الى الثانية واذا ^{اخذ}
منه ثلاثة دراهم مع ستة دراهم سكر ابيض وشرب ازال العرق اتي نوع كان في ثلاث
شربات وقد جرتنا ذلك ر العيق مروف من عظم به سكن غضبه عنه والحضومة
وسكن صمكه عند التجم والتسوك بنجائه بجلود مسخ الاسنان ورايحها الكوبية وينفع
فروج الدم من اللثة ومحرقه بعقوى السن وينفع الخفقان قال الصادق عليه السلام من عظم
بالعيق لم يزل في خير وسرور وبركة ر عنبر وكلام اهل اللثة وحققت عنبر
مختلف است بعض كفة ان سكرين حيوا است ورايا انا من جشمه درميان ورايا

پرونی آید و بعضی گفته اند کبابی است که در دریای میروید و جمعی از اطباء نقل کرده اند
که کلهای چندانست که پرونی آید از حیثه دریا که بزرگتر آن کلهای بوزن هزار مثقال^{ست}
و اینجا حفظ در کتاب حیوان نقل شده که دریا غیر را می اندازد بجزیره پس نمخورد از او
چیزی مگر آنکه می میرد و هر مرغی که منقار بآن میزند منقار او در آن میماند و هرگاه باد را
میکنار و ناخنهای او در آن میماند و هرگاه از او خورد میمیرد و اگر نخورد هم چون بی منقار
می شود میمیرد و عطارها بسیار با خبریدند که ناخن و منقار مرغ در آن می بایسم
و از ابن مسعود در کتاب رقیع الذهب نقل شده که اصل بوی خوش پنج چیز است^{مثله}
و کافور و عود و عنبر و زعفران و همه اینها را از زمین هندی آورند بجزایر^ب
و عنبر در زمین زند و اندلس بهم میرسد گفته اند بجزیره زند العوام . کافور صغ و درخت^{ست}
اقصام می باشد و با حی آن سفید مایل بسرخ و شبیه بمصطکی و مستی باسم بادشاه^{ست}
رباع نام که اول کافور را یافته است و این قسمی است که بظاهر درخت بروز می کند
و تصوری بسیار سفید و صفیاج و صاف و در جوف درخت یافت می شود و کافور
مولی از ریزهای چوب جوف درخت از جوشانیدن آن بهم میرسد و آن
نیزه زند و نا صاف است و درخت کافور مخصوص بلاد سراندیب است در^{نات}
بزرگی می باشد مجدی که برصد سوار سایه کستر میشود و همیشه سبز و چوب^{او}
سفید

سفید سبک و به شکونه و به مژ است از چوب و بجهت پادشاهها سر میسازند و
با خاصیت هوام و پشه و قمل و کبک پیرامون نکود و گویند سبب کمینا و آنست
که از جهت کوی هوا آن مکان پلنگ و مار همیشه مجاور آن درختند و قد و عمر بیش

نمایند و دو مثقال او قاطع باه و گویند اینقدر فائز است گفته **الکهریبا**

هو حجاز صفا یل الی الحرة یقال انه صمغ شجر الجوز الی و من یمنع حامله من البرق و الخفاف

والا ورام و نرف الدم و یمنع الحی و یعلق علی الحامل یحفظ جنینها **اللازورد**

هو حجاز رن حجره یمنع یمنع العین اکثالا و اذا خلط بالاکتال و من یمنع به نیل

نمایند الناس و هو ثلث لیل حلا و حکا یمنع اصحاب المالی یخولیا **فرزفل**

بنار سی و رنگی میخک نامند و آن شکونه درختی است و اصل درخت او در مشاهده

نکرده و مخصوص جزا بر چین است که از ساحل دریای جمع می کنند و قسم ترا و بشکل دانه

زنبون و قسم داده بشکل با سهین است و سیا و تند بوی و با عطر قوی و تلخ در سیوم

کرم و خشک مداومت یکد رهم آن در هر وقت طهر زنان باست حمل ایشان و وزو

بردن یک عدد از قسم ترا و هر روز موجب منع حمل و اکثالا آن جهت قوه باهر

و غشاده و طلازا و بر احلیل ملذذ جماع و معوی رحم و ترایق سموم و معوی

حواس و قدرش بیش نایک مثقال **منامیزان** ستم از زرد جوهر است

پنج او پر شعبه و کوحک و کوه دار و غیر مستقیم و در کوهها و دریشهای باریک
 شپه بموی مبتلش نزد این آبهاست هندی و زرد و مایل بسياهی چینی و زرد
 و زبون تر از هندی و غیر هندی و چینی و میل بسیزی بخشش شپه بکشد و راحه سبوم
 کرم و خشک و قوتش نامست سال باقی است خابیدن آن جهت درد دندان معوط او
 جهت شفته دماغ اکثال او جهت بیاض و ظلمت بصر و ناخن مفید و مضر کوزه مصلح
 غسل شربش نیم مثقال بدلتش وزن آن زرد جوهر و نصف ^{آن} است سلفی کز

و بزبان شونذر
 نیمی

فانخواه اسم فارسی است و بر یکموت ملوکی و هاضوم گویند و نزد بعضی
 نیم صغیر جلی است قوتش ناچار سال باقی است در اول سبوم کرم و خشک محلل
 و مجفف و مدر بول و حیض و عرق و غریاق سموم و دماغ فواق و جهت رفع مادت
 و معزات آن و عسر بول و حصا و قی و غشيان و قی و آروغ بد بوی و عجمه و فساد
 اشتهای و شرب سه مثقال او که در یکرطل شیر جوشانیده بنصف رسیده باشد
 با یکوفیه شکو که بر بالای محوم خورده شود باعث زهر با قراط گردد و مفلل شیر
 و صندل مصلح آن غرض مصلح محروم مصلح کشینز و قدر شربش ناسه و هم
 و بدلتش و غیر لتهین شونیز و چون در آب لیمو بقدری که یک انگشت او را
 بپوشانند و خشک کنند و نا هفت بار تکرار کنند جهت اعاده اشتهای مایه
 و رایت

مجرى است كيموت شخايدن دانه آن رافع بى حصى دندان است كه از ريش

بهر سیده باشد التخللة من خواص التخللة اذا مضغ خواصها قطع راحة

التوم وكذا راحة الخبز وكيفية غرس التخللة ان يجعل طرف نوى الغليظ تايلى الارض

موضع القبر الى جهة القبلة خردل من خواصه المنقولة عن الثفاء *بزره*

انه اذا روى على كف منه قوله عز وجل وعنده مفاتيح الغيب لا يعلمها الا هو

الى قوله مبين مائة مرة يقول في كل مرة يا مبين عدد الاسم ويذره ويعلق الباك

يوما كاملا وجده مجفقا على الدفان حرملة من خواصه ان تعليفة في خربة

زرقا يمنع السم والنظرة ورشه في المنزل يجذب الفزفة والجحور به يظلمها نكرة

بقر اذا عمل من قرن الايسر خائنا وليس في البدر البصر يرفع من الصرع وام

الصبيان وكثيرا ما يستعمل السودان لذلك بيض اجود ما استعمل فيه

نيمبرشت وصنعته ان يرمى في الماء الى ان يغلى ويعد من زمنه

مائة متوالية ويرفع او ثلثا مائة اذا وضع والماء بارد وكذا قرره جالينوس

او يغلى في الماء ثم يزل الى الزيت والصبر والفلفل والدارصيني ودون ذلك

المستوى في الرماد واردا ما اكل مغلوا خصوصا في الشرج ماست

ان سحقته جوبا الحرفة ومن جث به وجففت اغنى شرب قليلة من الماء

آیات کثیره و هومن ذخایر من بدعی التفتون نذر **صلح** از خواهر و برادر است که چون
 سرد در هم اوراد و حبیبی که عرق با سرطان طالع باشد در خانه مریض در آتش گذارند
 اگر بعد از جستن میل بدرون خانه کند آن مریض شفا یابد و الا فلا و چون در خانه
 بسوزد و سوخته او را بطن مشرق بیندازد و رفع سحر و چشم بد کند و چون آن را
 بر پارچه سرخی بسته بر طرف چپ زن آن تعلیق کنند باعث سرعت ولادت گردد
 و با غم گشتان جبهه کزیدن عرق و با سرکه و غسل جبهه کزیدن زنبور و بنا
 مشکطرا صبیح جبهه کزیدن افی و بازفت و فطران جبهه مار شاخدار و نهنگ
 و اکحال و جبهه پا حن و سلاف و سبل و فوة بصر مفید **مشکطرا صبیح**
 قسمی از پودنه است بر کثر انبوه و بزرگتر از بزرگ پودنه و با خشونت و مایل
 با سندان و چون کوسند از او بخورد شیر او بر نل خون شود کرم و خشک
 شربش بکشتان **تتمیز ج** عرق چشمینج است و او را چشمک
 نامند در آخر دوم کرم و خشک و جالی و مغوی با صره و جبهه دمه و غشاوه
 نافع و چون در جوف پیا یا جمنر گذاشته در زیر آتش بخینه پس مقرر کرده
 با نبات و زعفران و دامیان کحل ترشید دهند در اکثر احوال چشم فروی

الافراست فنه

هَد مودف است و او را مرغ سلیمان نامند و در دوشم کوم
 و خشنک و مهر انجینه او با شبت جهنم پیش و فو لنج و سدد و خون میخند و حصاة
 کرده و مثانه و زهره و خون او جهنم بیاض چشم و بهنق و سعه و اسخوان او
 جهنم شب و ربع نافع و تعلیق پر و زبان او مورث جاه و دوستی مردم و بدستور
 تعلیق بحیه اسفل و درین امور مؤثر و تعلیق اسخوان بال جبار و جهنم لبین
 زبان بدگویان و دوستی دشمنان و با خود داشتن چشم او جهنم نفوت حافظه
 و یاد آمدن زاموش شده و امین از جذام و آویندن مذبح او بنامه بر دروازه
 خانه جهنم دفع سحر و چشم بد و ام صبیبا و بخور پرا و جهنم زخمها و سحر و جنون
 و بلع کردن دل و بکرمی دفع آن جهنم فوت حافظه بغایت مؤثر و نافع و پرا و
 در حریر زرد و لیسه در زیر سر و خصم گذاشتن جهنم الفت ایشان خصوصاً
 در رفتن که فردر سنبله و نظر دوستی با زهره داشته باشد و نگاه داشتن
 پرا و جهنم حضرت بر خصم مؤثر است نه فصل پنجم از تشخیص ذاب کثا
لحفة المؤمنین در بیان ادویه که حشرات از آن کوبند
ما انواع اواز و دود شاخ کوزن میگزیند و بدستور بخور ستم بزد و کور و
 و مور انسان و زفت و مقلد و سکنج و چون آنرا در قینه همین اثر دارد و بسیار

عنصل باعث حفظ از حشرات است **عقرب** از دود کبریت و هر چه
 دارد از آن کویرد و در عقرب نیز مؤثر است و سوزانیدن چند عدد از آن
 در مکان باعث کور شدن سایر حشرات گردد **لپشه** طلای روغن با آب لیمو رفع از تب
 کوبیده لپشه کند و مجرب است و چون زربنج و نوشادر و پیه کا و را چند روز در مکان
 بخور کنند منع تولد لپشه کند **کیک** پاشیدن چغندر خشک را جهت کشتن کید
 از مجربات دانسته اند **قتل** طلا کردن مولود در روز ولادت با آب
 زیره باعث عدم نکون شبش و دشنامی میگردد و زین را چون بر جا
 یا بر بدن مالند در ساعت رفع آن می کند **سئاس و ارضه**
 پاشیدن آب مطبوع خزن هره در کشتن کید و سئاس و ارضه از مجربات ^{است}
فاره چون موشی را خایه کنده یا دنباله او را بریده سرد دهند جمیع
 موشان آن خانه را او بر طرف کند و پوست روی او را چون کنده سرد ^{هند}
 سایر موشان میگویند و بدستور از دود زاج کویران است و بیاز ^{عنصل}
 کشته اوست در ساعت **مورچه** از حشرات میگویند و از ریسمان
 آلوده بقطران بخاورد نمیکند و چون شیرینی و سایر اشیا را در مکانی
 گذاهند و در وقت گذاشتن ضبط نفس کنند مادامی که دست احدی
 بآید

حلتیت پوشش
 اُخْشَه کُنده

بآنچه نرسد مورچه پیرامون آن نکرده و از جریات شمرده اند و بخور
 ز رنبا که گریزاننده مورچه است که دیگر عود نکند و داشتن پیاز
 مفصل موجب هرب سباع و هوام و مار و مورچه و مکس و قمل است و از خواص
 قمل است که چون در بطن و ریه بموت رسد از او قمل گریزان می شوند و چون
 زن حامله بر کف دست گذاشته شیر بر آن بدو شد هرگاه در میان شیر حرکت
 کند حمل پیراست و الا دخره **دستور نوشتن عقیق**
 طالع الفلکی برک درخت عربی بالتوبه ساییده با سرکه سرشته بآن هر چه خواهند
 بر عقیق نویسند یا نقش کنند و بعد از خشکی آن زمان در آتش نرم بگذارند
 تا خوب کرم شود پس سرد کرده بدست جلا بدهند آنچه نقش کرده باشند
 دیگر زاید نمیکرد و **طالع الفلکی** نمکی است که قلی را در آب حل کرده و صاف
 آنرا با آتش منعقد کنند **حب الایارج** مشوب با بوی سلمه و نافع است
 جهت ارامند دماغی خصوصاً بلغمی را و شفیه دماغ کند و شندی با صره بفراسید

مغز درم

ایارج مغز . هلیج زرد . تربد . انیسون . ملح هندی .
 ۴م ۵م ۴م ۲م ۲م
 غار بقیون . شحم حنظل . و در صغیر او سیسمونی با بعد رجاحت اضافه نمایند
 و فوئش ناد و سال باقی است و شربش نایک شغال کف از رستور است

أيارج فيقر معنا المرابيونانية وهو صناعة البغراط وهو نافع

من اراض التراس خصوصا من الابخرة وينقى المعدة ويسبب اصد البلم وعندي
ان النفع في حبوبه وسيا في ذكرها وهو من الادوية التي تبقى سنين قال السحفي

يضركم الكلى ويصلح العناب شربه الى مثقال وصنعته سبل سليخة

وارحبي زعفران مصطكى حب البلسان استارون اجزاء سواء

صبر مثل الجميع وتبلق رين وزاد الشيخ عود البلسا والوازي مقل ازرق

وهذا جيد ان كان هناك بواسير والا فلا حاجة اليه يحسن بالعسل الذي

لم يمس النار ويرفع في صيني او رصاص وهكذا باقى الايارجات وهذه اجل

صغار هذا النوع السرطان من خواصه ان تغليق عينه

يزيل حمى الغب ورجلها على الشجر يمنع سقوط الثمار كره الزراب

يقال على ما نغم بالدوس والخليل من الارض وقد اكره الاطباء من وصف الطرف

المرتبة لكثرة دوس الناس لها وحاصل ما قيل فيه انه ينفع من الاسسقاء والزهرل

صمادا وعندي ان التمال وماضيه الشمس اجود الزراب في ذلك واكاراب

المرتبجات فقد نقلت الخواص انه اذا اخذ قبل طلوع الشمس من

يوم السبت باليد اليسرى وربطه في حرفة زرفا وعلق ابط الشجر ومنع

منع

اشارة معنا ويصلح نشر سليخة في الحطب عشر ايام

منع شرها و اذا غسلت المرأة به راسها في الحمام منع النظرة وان اخذ
 في الساعة الثالثة من يوم الاربعاء صلح للعداوة والتفريق تذكرة
احماء قلوب الارث بلغت اهل اكسير **فرصته عطار** و روح نونیا و بعضی
 زینق را باین اسم میخوانند **زهره** نحاس **شمس** ذهب **مربخ** حديد
مشتری قلعی **زحل** رضا صا سود **عزوب** کبود **عقاب** نارسیه الوه **نمر**
 نوشادر **ابوالجساد** کبريت **ابوالارواح** زینق است **نم**

ز سنك بفتح اول و ثالث بروزن خرچنگ قدری معین باشد از راه
 و آن بمقدار سه میل است و هر میلی چهار هزار کزن که مجموع ز سنك
 دوازده هزار کزن باشد و طول هر کزی بقدر سیست و چهار انگشت
 دست باشد که بعضی پهلوی هم گذارند و آن شش قبضه است یعنی
 شش مشت بر همان **اللقلق** اذا اخذ من دماغه وزن
 دالنوز و من الفخ: الارنب و اذیب علی النار فمن اطعم منه باسم آخر هیچ
 روحانیة المحبته فی قلبه و قال فرمس من حمل غلم اللقلق زال همه و ان كان
 عاشقا سلا و من حمل حبة عیند الیمین لم ینم و من حمل الیسری نام و لم ینبیه

او تخل عنه ومن حمل عنبه و دخل الماء لم يغرق وان لم يحسن التسباحة حيوة الحيوان
 قلع اثر مداد شیر تازه با نمک کوفته مخلوط کرده بآن بپوشند پس از آن بصابون
 و اشکن و متفوق علیه است که ترشتر بجای رفیع رنگ مداد و بپاشند بر آن و فرمایند
 قلع آثار و روغنهای آرد جو را با روغن آمیخته بآن بپوشند تا از آله بپوشد و چون
 لباس بپوشند روغن آلوده باشد و صرفا بعد از ترک کردن موضع بر آن بپاشند
 و بسیار بدست مالیده با آب سرد و صابون بپوشند و درگاه پوست بپوشد آلوده
 نمی که کندم تا سه بار بر آن ریخته دست بمالند و بیفت رند و لایحه نموده اند
 که چون زردی بطلای کرده با آب اشکن و فلیه بپوشند اثر جمیع اذیان را از
 اقام البی زایل کند و درگاه خوانند تا شسته زایل شود آفت و نمک را
 بپاییده بر موضع بپاشند و چیز سنگین بر آن گذارند و بعد از مدت بیفت
 و در قلع روغن بزرک و روغن چوای گفته اند که چون لباس بپوشند بر آن
 آلوده باشد پس کندم را چون نیده موضع را با آب آن تر کرده بپوشد و بخور
 کنند و در خواص الاشیاء از آله آن از جامه پشمین نیز بدستور مذکور است
 و چون لباس رنگین باشد اول بظلم بپوشند پس با آب اشکن و صابون
 قلع آثار و نفط سیاه و سفید اول به و شب بپوشند پس با آب
 باقی

به سبب چینه سبز و سبز و سبز و سبز
 با فلی که گرم باشد و جهت رفیع بود آن ادلی بهر که و بعد از آن بعد بون بوناید و آب
 طبع با قلی را جمع کرده اند و بدستور چون سیر کوفته و نلک نیمه کوب بر موضع
 می رسد و بقوت نهالند و بعد از آن بپوشند زایل گرداند و گویند بروغن زیتون
 نیز رفیع اثر نفع دارد و قلع و نلک غالیه و طیب و سر کین کبوتر را با آب جوشانیده
 جامه را با و بپوشند پس بصابون و از آن اثر و قلع چار پاییان و اثر پوست نیاه
 بدستور است که در قلع رنگها سبزه مذکورند قلع روغنهای از او و اوق کتاب
 و کاغذها منته درم استخوان سوخته را مثل غبار بپایند و با ده درم شب
 و یکدرم نبات بسیار نرم کهن کرده با وراق پاشیده سنگ بر بالا را آن از آب
 نه صبح کند آشته پس او را قیاسی نه و همچنین کلینث بود و آملک و نلک
 و شوره همین فعل در کند اما قلع نوشتن بجای باید که را بار و غن
 زیتون و اندک بود و از من و شب با غنای بیده بر نوشتن تا مالید
 دفع آن نموده و همین عمل در بردن چوک جامه نیز بسیار مفید است که از آنکه
 و آنکه

طلق بر دو نوع است اولی در معده ماده هوا که از هوا مانند شبنم نازل میشود و چون بزمین
منجم میگردد و از آن طبقة طلق متکون میگردد و مقدار دیگر نازل میشود و بر طبقة اول می نشیند و از آن
طبقة دیگر متکون میگردد و بدین طریق مقدار صغیر کثیر میشود و اگر باین نوع را از غایت لطافت
و درخشندگی شماره زمین گویند و ازین لایه علی می سازند که نمیزان از لایه صد بسیار دشوار بود
و بعضی مدققان در تمیز میان ایشان گفته اند که در علی مانند صاب بر بالار آب می کشند و در
صدغ مانند صاب بر جوامد در آب فرو میرود و چون در طلق آب و آه و هنیه غیر منفعت چنانچه در
ذایات است بدان ذایات بآتش مذاب نمیشود و چون آتش مال بر آب آه یا به نثار در بلکه
اصل آن آب صفت است بدان جوامد نمیتوان رسید و این هم از طلق بآتش نمیوزد و تکلیف بسیار
بلکه اگر حل نمایند و در اعضا بمالند اعضا هم نوزد و کاین آن در محل بسیار واقع است
لیکن آنچه در جوهره و صفت متکون می پذیرد اعلا و احسن است و طلق کانی در کان زرد و غیر آن
حرارت و کل واحد از نوع طلق بهادون نمی توان گفت و بمطرقه حدیه نمیتوان شکست و طریق
حل طلق آنست که بار بار طلق را با باقی چندان بجوشانند که با قلاحترا شود بعد از آن در
پاره کر با بس هنگفت کنند و بار بار طلق باریز در سنگ در دست و مالند و مکرر در اند
تا طلق ریزه شود و مانند شیر از کر با بس بیرون آید اگر طلق محلول با قدر صمغ و زعفران
پیامیزند و خط آن بنویسند چون خشک شود بآب زر مانند و اگر بزرعفران بنویسند مانند نوله بود
و مزاج طلق در درجه اول بارد و در درجه ثانیه باریک است اگر طلق محلول با پاش مدیغ سبیلان چون
نماید و مشانه را نافع بود و در کر با شراب پاش مندی بموم مقادیر مت نامید

ابن حنیبله
اگر است مانند زبرج عاج عوض
که آب غنوه کنند با که مصعد دهند زاده
و در کپاس آن باند عود در کپاس بنهند و در دین اندازند و دهند
و بارام و کلاب حل کنند و در آن بریزند آن افق نخست سیاه مد و بغایت صلب
در میان حدس و ندم آن نند بپاشد که دانند و در آن زایل کند انفعلة الف نخست
که در صلب نهند و ضا کنند نافع بود و نرم گرداند و در آن انفعلة الاغلب بنیزانند و کوشن چون با که سیاهان مندرج را نافع بود انفعلة الغلب
ایمان من و ریش روده و در آن انفعلة الاغلب بنیزانند و کوشن چون با که سیاهان مندرج را نافع بود انفعلة الغلب
اینکه در فواصل آورده است که بنیزانند و کوشن چون با که سیاهان مندرج را نافع بود انفعلة الغلب
ملغ در پاست و آنرا جواد البحر خوانند

RV

فطامایون

مشک طوامشیع است غریغ پرست
 دماغ الدابت والذاجبه مغز فوس دماغ چون بخورند سرگزید
 ماز را نافع بود و چون لب نشد بکبر اسباب و ستار آرد با قلی و بخورند خون فتن
 ازین پیش دارد فاصد دماغ دماغ و فاصد و فتن از خون از حبیب دماغ روانه بود دماغ البعیر مغز شد
 چون فتن کرد با بر کریان منصف را سودمند بود دماغ و فتن از خون از حبیب دماغ روانه بود دماغ البعیر مغز شد
 نافع بود و فاکت از و شایع بود دم التور خون کادر از جلد سومات است دم اخفاش چون بر تپان طلاسند
 چون بر جاحت ریزند خون به بند دم الدابت خون فوس چون دیوانه بنوشند نافع بود دم اکمل خون به سودمند بود دماغ
 ببال خود باند و بزرگ زد دم الدابت خون فوس چون دیوانه بنوشند نافع بود دم اکمل خون به سودمند بود دماغ
 دم الحار خون فوس رعی که از حبیب دماغ بود بکند دابت با پس فوس کو نیاز خواص دانند از مغز فوس
 باشد بخورند قوت با صواب مد و خط سوزاید و فاطور و شن کنند دم الفار خون فوس چون بر تپان طلاسند
 نفع کند و دهن آید است که آهن نافه در آن نهند و از مقویات باه است

✓

هاتفیبا
بغیر بند با هلیا نه
نماه ترجم است هند زبان مندر
صفت است بغیر انده

زینب
 بی بی مونس کو بنید و نیکو
 که خشت شود آنرا مونس که بنید الا فو کانه
 نماز از یک سو بنید و زینب را بنید خوانند زینب اللفلق چون
 معصوم بی بی شود و هر زینب الحاد سیرین بلخ بهق و کلف زینب اللفلق
 سیرین پرستون بنید و سیرین زینب اللفلق سیرین کجاست یا کجاست کلف زینب اللفلق
 زینب اللفلق سیرین و دار خوار چون دو کنند و زینب اللفلق اگر بنور کنند صاحب بن کهن را نافع بود زینب اللفلق
 و سودمند بود بر هر مرض اگر از سر و سر زینب اللفلق ان جاد و جاد و رهن و کرم و شعور الصفا به و ضوف نزار و سیرین
 و دو کنند و در دندان را نافع بود زینب اللفلق و نیز بود در ولایت فارس که کلیو فیروزان بهترین زینب اللفلق
 و بهترین آن ناز بود بنیاد بیخ زینب و نیز بود در ولایت فارس که کلیو فیروزان بهترین زینب اللفلق
 و از آن که معروف است بیکند و بعد از آن و از آن و از آن که مهور است بعد از آن و از آن

ز

حاشیه
صنعت مروت است و مروت را
انندان و رانه گویند و بسیار از آن خوانند

2

۹
کل خوشنوق
و طر شفق بزم کوید و آن
هند آو برش بود غنای
کلین مصری البیضا نند عابندی
بجا ویدیم که در اسکندریه
زمین و بو اسیر طکار دن سوزده

7

خمس از پیرانش

5

کادی که خوانند از رفت وی مانند
از رفت فرار از ز بود و طلع وی مانند
طلع فرما بود و با بر کل کید خوانند در سر میسیر از بیابان است
و بوی غلغله فرار از کید کید که بوی کید از غلغله فرار از بیابان است
ز این نذر کید الملق فرار از کید کید که بوی کید از غلغله فرار از بیابان است
فراره نهند در دست کید کید که بوی کید از غلغله فرار از بیابان است
اورا نافع بود کباب نیکوترین آن از کونین بر سریده بود و کید کید که بوی کید از غلغله فرار از بیابان است
کباب بر راه باشته کید کباب الکلب کید کباب الکلب که بوی کید از غلغله فرار از بیابان است
فرار از کید کید که بوی کید از غلغله فرار از بیابان است
کید الکلب کید الکلب که بوی کید از غلغله فرار از بیابان است
سرد و رطوبت آن در چشم نشسته شکبوری زایل کند کرم و کرم که بوی کید از غلغله فرار از بیابان است
خزه کنی کونین و کید کید که بوی کید از غلغله فرار از بیابان است

5

لسان الشود
خیش است که با پرسی کا و زبان
کونید مفرق دل بود و مقول آن و خفقان و علت
سوداوی را نافع بود و نیز ترش بود و سرد و خشونت سینه را
نافع بود چون با نبات به پزند لبن البفس کونید صبر نه که دردت حل وی منبت
با کنت از دنت ملان را بود آدرش بود و آنکه ماوی بود و ملایم بود از به آن است که شیر
سکاه و سبته از لایه حیوان که پود و فربه است و در بر می کند و در بود و مسل و نفوس و تنهای کهن را نافع بود
لؤلؤ و ارده است و شکو ترین آن سفید پاک بزرگ شیرین بود این را به پود چون در دکان نکاه از قوت دل بهر
لهجوه اندازج است در منفعت و قوت بلکه اقوی بود و نشاید که با پوست آب وی کیند بلکه بپزند با سر و نه عصاره
قشری با او نیامیزد که بر دلت وی بشکند لینی و فو نیلوفر است

J

ماء العسل
این زن بیان مدوز و زردی
ناف پیدا کند آئین باشد و اگر نه آئین باشد
کاد الجمد آب که گویند موقت کوبید آنرا از شکم ماهی که بر آن ماهی است
جمه خوانند و در بوج صین بود و آن ماهی چیزش مثل حواله و نه زردی است
و در اندرون وی مانند کلبه بود و از این آب و فواض وی آلت که در عضو است
بیان مند و نکند از آن که بدندان رسد که دندان را مضرب بود و در زمان آن عضو است که آلت که در عضو است
و در حال بیان مند فتنه است و این خوب است مالی غسل مثلث آب آنکه بر کوبش کنند و سفید
که آب ناموضع نکند رسیده است و این خوب است مالی غسل مثلث آب آنکه بر کوبش کنند و سفید
تا چهار دانه بوز و دانه باشد حج ماش است محلب در فترت مانند درخت سیاه بود چون بر درم کرم طلا کنند
آنرا حب محلب خوانند ملاد نیکوترین آن بود که سبک وزن و بنیاب سیاه بود چون بر درم کرم طلا کنند
نافع بود و اراده الطبا سودمند زردی زردی که به چشم زردی آه بود و اراده الحمار الحشفه زردی زردی که
و اراده الشلب سودمند بود و باید زردی زردی که چهار پان زردی کاو بود
از جرات عصب و سردی بود نافع باشد و اراده البقر بقوت زردی زردی که چهار پان زردی کاو بود
و اراده خنزیر ریش کوش نافع بود و چون طلا کنند بعل و فلغل بر کل موی بر و باید و جرب و اراده الکوک
و اراده خنزیر ریش کوش نافع بود و چون طلا کنند بعل و فلغل بر کل موی بر و باید و جرب و اراده الکوک
زردی که کفایت نام و الطبق بود و چون با زردی کوش بپا کنند نافع بود و مرقع عضو است و اراده القنفذ
و زردی که از سردی بود و چون با زردی کوش بپا کنند نافع بود و مرقع عضو است و اراده القنفذ
زردی که غارت است اثر زردی که در چشم بود زردی که در چشم است و در القنفذ زردی که در چشم است و در القنفذ
و در القنفذ زردی که در چشم است و در القنفذ زردی که در چشم است و در القنفذ زردی که در چشم است و در القنفذ

مشک طرا مشع و مشک طرا نیز کوبند فرو بج بوا بود و بپیر از رنگت کوبند و از خواص وی
 آنست که چون کوبند بوی چاکند بعضی نیز خون از پستان وی بیرون آید مغیا طیس ^ج و المتفانی ^{ست}
 مغترج القلب المحزون ریحان است و باد رنوبه نیز کوبند و صیالی نکوترین آن مود بود که از ولایت
 دارا بگرد خیزد موش در بندی پوش در بندی است

[illegible]

—

ساق الفیض
 چون لبوزانند و بگویند و بگویند
 شکم خون رفتن را نافع بود و سوزش را نفع
 و غشایان را نفع است و سوزش را نفع
 نافع بود و در سینه که از گرمی بود را نفع
 و نامی و نام الملک و او بیشتر است میان نفع و
 کنند سینه شود و چون بکوزه و دیگر نفع کرد

عن دهم میبود و زیاده جزا
آن چیز است که ظاهر میبود و زیاده جزا
میبود و زیاده جزا
عظیم التبع گویند چون بگویند و با بر که با آن میگویند
و گویند نیم درم از وی چون بخور کنند کسی که تب ربع دارد از این عصف
بیاورند و با صندل کل کاوشه و بنوشند کل و بنویسند ربع و بنویسند عصف
بنام است عین الدب نریف گوید چهار فوس چون در وقت بند و بر صاب ربع بیاورند و بنویسند ربع

ع

64

[illegible]

۱۰

۱۱

فوقو مندر کویک
زعفران است کونید و آن کرک است کویک
رود و اصباغین کونید و آن کرک است کویک
بر فاری کونید قش التمان چون بپزند و آب آن را
مغوی معده بود و قطع خون بویا بکند و اگر در رسم از آن سفوف سازند و آب سرزند
کرم از پان آن بپاشند قش الارز از جمله کومات بود قمل شیف کویک چون ششی از کیمیا
در رین چنانند قطع رفاق بکند قش الارز از جمله کومات بود قمل شیف کویک چون ششی از کیمیا
با فلهانی نهند و صاحب نب ریح کوزد شفا یابد قش الارز از جمله کومات بود قمل شیف کویک چون ششی از کیمیا
بر زانند ابلج و البوج خوانند و بویا بکند کونید قش الارز از جمله کومات بود قمل شیف کویک چون ششی از کیمیا
در جمر از موم روغن و کل و صندلین و درق کل سرخ و اکلیل الملک و زعفران و کافور سازند از اینها

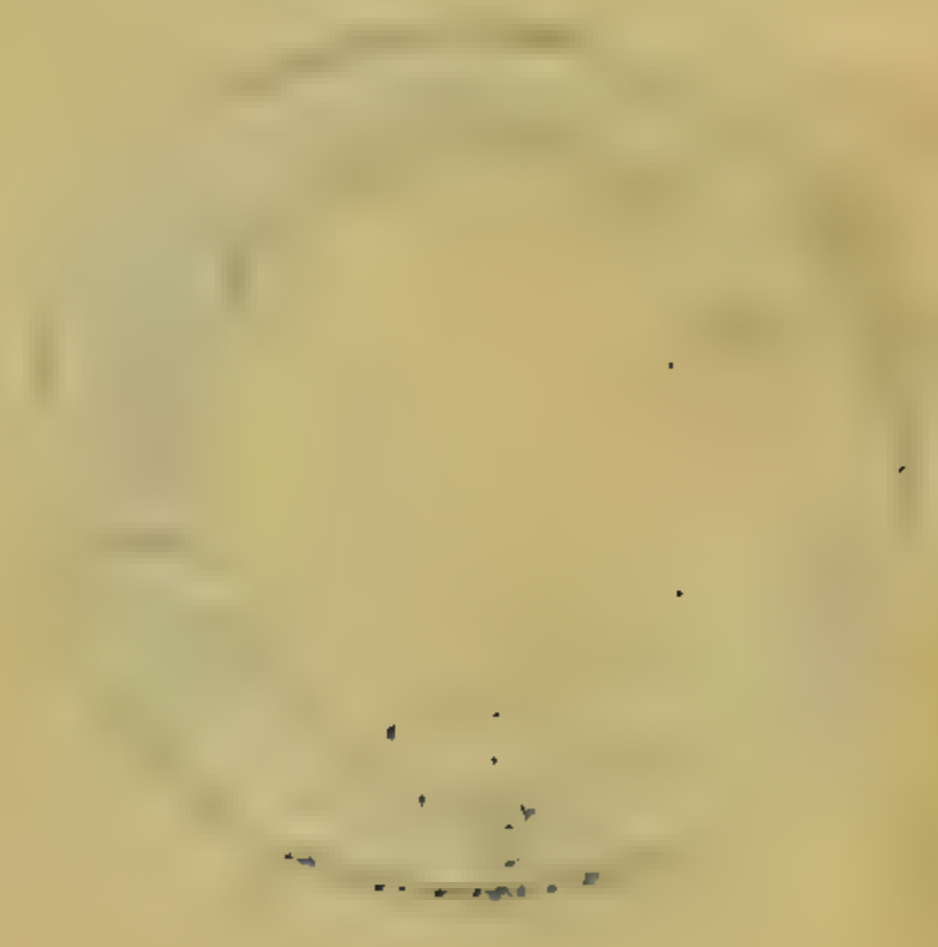
ق

و شکر است مانند غلبوت
چون است و انواع آن بسیار است و از آنجا که
در زیر و نوای آن بسیار است و از آنجا که
که یک کوبند و با پرست و بیک بای و از آنجا که
بود و لون وی زرد بود و نباتی است که
بکنند و تپا و آن نبات را هم تپا میگویند و ماد خشب
آن بود که از درخت پر بود اگر سکنی کرده و در فقه
کرم نهند و در پودمان ادمان کنند و با بلند و خام
چون بوزند و خاکستر آن ضار کنند و با بلند و خام
سوفند و فراوانا و خفته قطع سیلان خون کنند فاضله چون با سر که با بیزند و روشت البرزون
در شیب زن که پوره شیمینند از رو و لعیان در رفت و بخت عنوان است و نیزه آتلب
عنقل با بیزند و بکوزند و بوضیق آنفس اسودمند بود و نیزه چهار گوش شش و کور شش کرده بکوبند و میان
ضیق آنفس و سرفه را نافع بود و ریحان و ریحان الملائ و صمغ ان نیزه کوبند و با پرست و بیک بای
بواسیر نافع بود و لعین شریف کوبند و بر روغها چون بوزند و بر روغها خاکستر آنها افتند و سودمند بود

شربت شور کونید شربت
بیش از شربت شور خوانند از کوه
انواع است و آن را زاج بلور خوانند از کوه
و در جلد و بقیه و مانند جگر و زردی و در شربت
شربت الفیل کرم بود چون بر خود مالند که زردی و در شربت
شربت حبشی قلقل سیاه است شفاف خوری بوی در شربت
شیرین زردان است یا قران و در میان کندم بسیار بود که کندم سیاه شور سلجیم
شیرین کندم سیاه است و در میان کندم بسیار بود که کندم سیاه شور سلجیم
شیرین کندم سیاه است و در میان کندم بسیار بود که کندم سیاه شور سلجیم
شیرین کندم سیاه است و در میان کندم بسیار بود که کندم سیاه شور سلجیم

ش

—

ش

ف

